

uitvoering. De eerste Invention is bijna monodisch (eenstemmig) van aard, maar articulatie, het flexibele tempo en de grote sprongen produceren een bijzonder originele virtuele polyfonie en een levendig ritmisch coloriet. De vijfde Invention gebruikt daarbij meerdere technieken, zoals de ruimtewerking van de eerste, en liggende akkoorden die soms lijken te trillen door passages die in de akoestiek met elkaar versmelten. Het werk dat eindigt met een kort mixturencrescendo, klinkt virtuoos en 'quasi una Toccata'.

Jean-Philippe Rameau is een van de grootste barokcomponisten. Helaas zijn er van hem geen orgelcomposities bewaard. Gelukkig maakte de Zwitserse organist Yves Rechsteiner enige tijd geleden een groot aantal transcripties van stukken uit zijn opera's. Interessant is dat het in de tijd van Rameau gebruikelijk was om fragmenten uit zijn opera's op orgel te spelen; de transcripties zijn daarom reconstructies van een bestaande praktijk. Zonder veel aanpassingen klinkt deze muziek dan ook uitstekend op orgel. In de gespeelde suite passeren diverse typisch Franse registraties de revue (al dan niet in een vertaling naar het Smitsorgel), in een bonte afwisseling van stijlen waarbij het theatrale element meestal niet ver weg is...

Theo Visser (1962)

studeerde orgel aan het Utrechts Conservatorium, waar hij de diploma's Docerend en Uitvoerend Musicus (met onderscheiding) behaalde. Hij volgde er lessen bij Kees van Houten, Jan Welmers en Rocus van den Heuvel.

Aan het Arnhems Conservatorium verwierf hij het Praktijkdiploma Kerkmuziek.

Van 1989 tot 1991 studeerde hij bij André Isoir in Parijs, hetgeen resulteerde in het behalen van een Premier Prix. Er volgden concerten in o.a. Duitsland, Zwitserland en Spanje, waar hij bewees thuis te zijn in een breed repertoire.

Theo Visser werd in 1999 benoemd als cantor-organist van de Leidse

Binnenstads-gemeente en is sindsdien vaste bespeler van de orgels van de

Hooglandse Kerk te Leiden. Hij is als orgeldocent verbonden aan Kunstencentrum De Kom in Nieuwegein en Cultura in Ede.

De concerten worden financieel mogelijk gemaakt door de Ankie Hak Stichting en door:

Dhr. S. Aarns - Dhr. T. van den Aker - Blanca Beheer B.V. - Brabants Centrum -

Mevr. M. Castricum - Huub van Doorn Masterpiece Financials Den Bosch -

Gemeente Boxtel - Dhr. C. Doevendans - Tommy van Doorn - Dhr. en Mevr. E. van

Gelder - Dhr. C. Hooy - Dhr J. van Hezik - Mevr. L. Ietswaart - Marimba

Bloemsierkunst - Pels & Van Leeuwen Kerkorgelbouw B.V., Den Bosch -

Protestantse Gemeente Boxtel - Snijders & Toemen, Advokaten -

Verrijzenisparochie Boxtel - en alle donateurs

STICHTING KERKCONCERTEN BOXTEL

Orgelconcert

door

Theo Visser

zondag 13 oktober 2013

aanvang 20.15 uur

basiliek St.-Petrus Boxtel

Programma

1. 'Ave maris stella' N. de Grigny 1671-1703
  - * En taille
  - * Fugue à 4
  - * Duo
  - * Dialogue sur les grands jeux

2. Twee koraalbewerkingen: J.S. Bach (1685-1750)
  - a) 'An Wasserflussen Babylon' BWV 653
  - b) 'Von Gott will ich nicht lassen' BWV 658

3. Partita 'Meinen Jesum laß ich nicht' J.G. Walther (1684-1748)

4. Invention I B. Mernier (geb. 1964)
Invention V

5. Opera-fragmenten J.Ph.Rameau (1683-1764)
  - * Prélude
(*Dardanus, Acte V, scène 1*)
  - * Air dans le goût de la romance sur les flûtes
(*Zoroastre, Acte I*)
  - * Fuguettes
(*Hippolyte & Aricie, Acte III, scène 1*)
  - * Tendre amour, chœur de voix humaines
(*Les Indes Galantes, Troisième Entrée*)
  - * Tambourins
(*Hippolyte & Aricie 1757, Acte III*)
  - * Tierce en taille en récit, trio et duo
(*Les Indes Galantes, Deuxième Entrée*)
  - * Danse des Sauvages, dans le goût du concerto
(*Les Indes Galantes, Quatrième Entrée*)

Toelichting

Nicolas de Grigny werd geboren in een organistenfamilie in Reims. Hij studeerde bij Nicolas Lebègue in Parijs en was aldaar organist van de abdijkerk Saint-Denis. Na zijn terugkeer in Reims was hij tot zijn vroege dood organist van de kathedraal. In 1699 schreef hij zijn enige werk: 'Premier Livre d'Orgue contenant une Messe et les Hymnes des principales fêtes de l'année'. Oorspronkelijk zijn zowel de misonderdelen als de hymnen in het Livre d'orgue bedoeld om alternatim met het koor uit te voeren. Het openingsvers waarbij de melodie van het 'Ave maris stella' in lange notenwaarden in de tenor klinkt is majestueus: 'Felix coeli porta', de maagd Gods als toegangspoort tot de hemel. Na fraai contrapunt in de Fugue klinkt het Duo als een mystiek liefdesduet in het ritme van het menuet. De Dialogue is verwant aan de driedelige Franse ouverture waarin, met name in het middengedeelte, de drie manualen van het orgel in dialoog klinken. Dit orgelvers correspondeert met het slotvers van de Maria-hymne waarin de Drie-eenheid wordt bezongen. De muziek van De Grigny is majestueus en sensueel en heeft tegelijkertijd een grote diepgang. Niet voor niets maakte Johann Sebastian Bach een kopie van het Livre d'orgue, wiens kopie later weer werd gekopieerd door Johann Gottfried Walther.

Het koraal 'An Wasserflüssen Babylon', uit de verzameling 18 Leipziger Choräle van J.S. Bach is een verklanking van Psalm 137. In deze psalm treuren de Israëlieten aan de stromen van Babylon over de diaspora waar zij letterlijk harpen en orgels aan de wilgen hangen. Het is niet moeilijk om in de langzame en droeve sarabande de algehele droefenis en de uitbeelding van het stromende rivierwater te horen. De Franse invloed blijkt o.a. uit de vele versieringen en de vorm, waarbij de melodie rijk versierd 'en taille' (in de tenor) klinkt.

Van hoop en vertrouwen spreekt het eveneens uit de Leipziger Choräle afkomstige 'Von Gott will ich nicht lassen'. Bach gebruikt hier de 'figura corta', een ritmische figuur (lang, kort-kort) die innerlijke vreugde en vertrouwen symboliseert.

In 1712 verscheen van Johann Gottfried Walther, neef van Bach, de compositie 'Musikalische Vorstellung / Zwey Evangelischer Gesänge'. Van deze twee partita's is 'Jesu meine Freude' het meest bekend geworden. Niet minder fraai is het eenvoudige en innige 'Meinen Jesum laß ich nicht'. De tekst is een mystieke beschouwing op leven, sterven en opstanding van Jezus. Centraal staat daarbij de navolging van Jezus en de verbintenis met Hem ('Klettenweis an ihm zu kleben'). In de 6e slotvariatie wordt dit heel letterlijk uitgebeeld door de canon. Walther verklankt in de 6 variaties affecten die bij de piëtistische theologie horen: innigheid, verlangen en vreugde.

Als contrapunt in het programma klinkt eigentijds werk van de Belgische organist en componist Benoît Mernier. Hij studeerde orgel bij o.a. Jean Ferrard en Jean Boyer en compositie bij Philippe Boesmans. Tot zijn composities behoren kamermuziek en opera's. Voor orgel schreef hij o.m. Cinq Inventions, een titel die direct doet denken aan de Inventies van Bach. Evenals bij Bach staat bij Mernier een systematische verkenning van een muzikaal idee centraal (inventio). Het is muziek die tegelijk eenvoudig is van oorsprong, en complex in vormgeving en